

С.Б. Куликовський, доц., канд. філос. наук, Т.І. Куликовська, ст. викл.
Кіровоградський національний технічний університет

Громадянське суспільство та держава в контексті сучасних парадигм політики

Сучасна політологія вважає політику відносно автономною сферою суспільства, яка має свої цілі, свій статус і свої, знову ж таки, відносно автономні механізми функціонування. В той же час, домінує тенденція співвідносити політологію з наукою про владу. Це знайшло своє відображення в тих сучасних парадигмах наукового дослідження політики, які відображають етап сучасної політології. В постмодерністських парадигмах політики, на відміну від традиційних і модерністських, політика отримує автономний статус і розглядається як система виробництва та функціонування влади. Більше того, в парадигмі політики, яку за ім'ям її найбільш яскравого представника, називають парадигмою М Фуко, влада виступає як універсальна система людських відносин. Вона виходить за межі власно політики і пронизує всі сфери людської діяльності. Політологи, які дотримуються цієї парадигми, предметом своїх досліджень вважають владний вимір всіх сфер суспільного життя і, передусім, його політичну сферу.

Друга парадигма сучасної політики, яку називають парадигмою Г.Беккера, виходить з того, що політична влада не є універсальною категорією суспільства. Вона локалізується тільки в сфері політики, а більш за все у сфері держави. При цьому наукове співтовариство, яке поділяє цю парадигму підкреслює, що така локалізація влади у сфері держави виступає як факт за умови існування реальної альтернативи державі - громадянського суспільства, де відносини влади поступаються місцем відносинам громадянського партнерства.

Не зважаючи на певну розбіжність вихідних положень, сучасні парадигми політики говорять про неї як реальність тільки тоді, коли існує конкуренція в боротьбі за владу. А політична конкуренція це - атрибут демократичного суспільства. Причому, справжня політична конкуренція можлива тільки тоді, коли, по-перше, люди, в якості виборців, жорстко не прив'язані ні до держави, ні до своїх соціальних верств, професій і роблять свій вибір індивідуально. По-друге, політичні партії та їх лідери, конкуруючи між собою за голоси виборців і орієнтуючись на підтримку певних соціальних груп, не використовують владу в боротьбі за владу. Їх конкуренція носить ідеологічний, інтелектуально-агітаційний, а не силовий, примусовий характер. Якщо ці умови не виконуються, або порушуються, то нормальне політичне життя і політика як соціальне явище в даному суспільстві відсутні. Дійсно, якщо виборців змушують голосувати їхня незалежність до певних соціальних груп, або їх залежність від держави, то самі вибори втрачають сенс, так як їх результат неважко визначити заздалегідь.

Існування декількох дослідницьких парадигм політики є закономірним. Це пов'язано з її багатогранністю, а також з тим, що політика – це явище історичне. Вона постійно змінюється і набуває нових рис в кожному новому соціокультурному середовищі. Тому продуктивним є пошук спільних засад в сучасних парадигмах політики. Аналіз різних підходів в її дослідженні дозволяє виділити декілька спільних елементів пов'язаних з взаємодією громадського суспільства та держави в сучасних парадигмах політики.

Першим спільним елементом всіх дослідницьких парадигм є констатація

історичності політики. Сфера політики виникає на певному етапі історичного розвитку. Її поява пов'язана з ускладненням суспільних відносин і нездатністю традиційних звичаєвих механізмів ефективно регулювати соціальні суперечності і забезпечувати цілісність суспільства. Всі дослідницькі школи погоджуються з тим, що головним призначенням політики і головним продуктом політичної діяльності є узгодження соціальних інтересів з метою збереження цілісності соціальної системи. В сучасному суспільстві політика не тільки створює механізм закріплення існуючого порядку, але є і способом виробництва соціального цілого. Кінцевим продуктом цього виробництва є політична нація як спільність людей, що об'єднана єдиним політично-правовим простором, закони і норми якого є універсальними для усіх класів, верст і етносів. Політична нація є нейтральною по відношенню до всіх етносів і конфесій, які тут не мають власного політичного статусу і мають тільки соціокультурний зміст.

Другим спільним елементом сучасних парадигм політики є те, що знаряддям досягнення зазначених вище цілей є публічна влада і відповідальна діяльність з використанням влади. Державна влада, як носій публічної влади, володіє монополією правом на застосування правового насилля, примусу при узгодженні соціальних інтересів чи подолання конфліктів. Як зазначав ще М.Вебер: «Політика означає прагнення до участі у владі або до здійснення впливу на розподіл влади чи то між державами, чи то всередині держави між групами людей, що вона в собі обіймає.»¹

Держава в сучасних парадигмах політики розглядається тільки як правова. Пріоритет права над владою передбачає наявність правових механізмів, які обмежують діяльність держави та її органів, унеможливають переродження влади у свавілля. Державі заборонено втручатися у приватне життя законотворчих громадян. У підсумку норми права і механізми їх реалізації блокують спроби держави реалізувати свої владні функції на шкоду інтересам громадянського суспільства. В правовій державі забезпечується насамперед інтереси особистості, громадянського суспільства і тільки потім інтереси самої держави. Пріоритет права над владою змушує всі системи виробництва суспільного порядку взаємно адаптуватися і врівноважувати інтереси особистості, корпорацій, соціальних верств і держави. Всі вони приймають участь у виробництві соціуму переслідуючи свої специфічні власні інтереси. Але реалізувати їх вони можуть тільки тоді, коли вони співпадають з інтересами громадянського суспільства і держави.

Третім, найбільш важливим спільним елементом в розумінні сучасної політики є те, що вона, політика, об'єктивно існує тільки тоді, коли є реальна конкуренція в боротьбі за владу. А це можливо, як уже зазначалося, тільки в громадянському суспільстві і тільки в умовах демократії. Такий підхід до розуміння сучасної політики займає чільне місце і в підручниках з політології.

«Головний парадокс політики, - відмічає А.С.Панарін, - складається з того, що з однієї сторони вона існує з тих пір, як склалася публічна влада і суспільство розділилося на керівників і підлеглих, але, з другої сторони, політичне життя в сучасному розумінні виникає лише в демократичному суспільстві, яке визнає неспівпадання групових інтересів і яке допускає їх змагання у формі політичного суперництва. В традиційних суспільствах (як і в сучасних тоталітарних режимах) немає політичного життя як процесу, в ході якого визначаються носії влади – вони там наперед відомі.»² Тільки в умовах громадянського суспільства стратифікаційні фактори мають власно соціальну природу. Тільки тут соціальне розшарування і формування соціальних структур відбувається не за рахунок природних, «вроджених» факторів, а в результаті визначення і реалізації особливих інтересів індивідів. Як складна і багатовимірною соціальна система, що складається між індивідами, як приватними особами, а не підданими держави, громадянське суспільство дає можливість реалізації подвійної природи людини, як індивідуальної егоїстичної і

соціальної істоти. А необхідність поєднувати, гармонізувати індивідуальні, особливі та всезагальні потреби зумовлює соціальну необхідність держави, як офіційного виразника громадянського суспільства.

Підсумовуючи спільні елементи сучасних дослідницьких парадигм політики, ми приходимо до висновку, що в сучасних умовах політика є основним способом виробництва суспільного порядку, втримання системної цілісності соціуму, який є соціально-плюралістичним. Основним засобом такого політичного виробництва залишається публічна влада та її офіційний носій – держава. Але боротьба за владу повинна бути публічною і конкурентною, що можливо тільки в демократичному громадянському суспільстві.

Список літератури

1. Вебер М. Избр. Произведения. М. 1980. С. 646
2. Панарин А.С. Политология. Учебн. – М.: 2001. – С. 3.

Одержано 23.03.12

УДК 657

О.Ю. Золотарьова, магістрант гр. ОА-11МВ, К.А. Кириллова, магістрант гр. ОА-11М
Кіровоградський національний технічний університет

Напрями оптимізації функцій податку на прибуток та формування в обліку прибутку до оподаткування

Стаття присвячена проблемам реалізації функцій податку на прибуток, зокрема регулюючої в частині інвестицій та обліковому забезпеченню формування податку на прибуток. Досліджено методичні аспекти розробки облікової політики та її використання при здійсненні контрольних процедур в умовах гармонізації фінансової та податкової методології формування фінансових результатів **податок на прибуток, інвестиційна діяльність, система оподаткування, оподаткування прибутку підприємств, податкова політика, облікова політика, інформаційне забезпечення формування прибутку з метою оподаткування, інвестиційний податковий кредит**

У сучасних умовах економічної діяльності усіх суб'єктів підприємництва суттєве значення має податкове регулювання. Фінансова криза, що торкнулася України, ще більше висвітлила необхідність внесення змін у систему оподаткування та забезпечення справедливого стягнення податків з підприємств, що безпосередньо стосується діяльності торговельних підприємств.

Система оподаткування безпосередньо впливає на економічний і розвиток підприємств, зокрема податок на прибуток. У зв'язку із кардинальними змінами методології формування та облікового забезпечення складання податкової звітності з податку на прибуток виникає необхідність подальших досліджень проблематики сутності та функцій податку на прибуток, його місця у системі оподаткування нашої країни, а також методології обліку доходів і витрат з метою оподаткування та формування податкової звітності. Саме ці обставини обумовлюють актуальність тематики проведеного дослідження.

Незважаючи на достатньо високий рівень відображення зазначеної проблематики у наукових працях вітчизняних і зарубіжних вчених, зокрема стосовно фінансових аспектів